

รายการอ้างอิง

- กำชัย ทองหล่อ. **หลักภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น, ๒๕๓๙.
- กฤษมา รักษมณี. **ดั่งรัตนแห่งโกสินทร์**. กรุงเทพฯ : ศยาม, ๒๕๓๗.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. **ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายตำราและอุปกรณ์การศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๑.
- โกชัย สาริกบุตร. **การวิเคราะห์กลบทในกวีนิพนธ์ไทย**. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิตเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๑๘.
- จารุวรรณ พุ่มพฤกษ์. **การวิเคราะห์กลอนกลบทไทยด้วยระเบียบวิธีทางภาษาศาสตร์**.
วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔.
- เจ้าพระยาพระคลัง(หน). **ลิลิตเพชรมงกุฎ**. ใน **วรรณกรรมสมัยธนบุรี เล่ม ๑**. หน้า ๑๔๕ - ๒๓๒.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๒.
- จันทิพย์ กระแสสินธุ์. **ยวนพ่ายโคลงดั้น**. (ม.ป.ท.), ๒๕๑๓.
- ชลดา **เรื่องรักษลิขิต**. **วรรณคดีอยุธยาตอนต้น : ลักษณะร่วมและอิทธิพล**. กรุงเทพฯ :
โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- ชลดา **เรื่องรักษลิขิต**. **อ่านอิงการแข่งน้ำ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๔๑.
- ชลดา **ศิริวิทย์เจริญ**. **การศึกษาลิลิตตะเลงพ่ายในแนวสุนทรียศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
๒๕๑๙.
- ชลธิรา กัลดอยู่. **ฉันทลักษณ์ในมหาชาติคำหลวง**. **เมืองโบราณ ๑** ๓(เม.ย. - มิ.ย, ๒๕๑๘),
๒๕ - ๓๔.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระยา. **ชีวิตและงานของสุนทรภู่**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพฯ :
๒๕๑๙.
- ตริง, พระยา. **ชุมนุมวรรณกรรมพระยาตริง**. พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ นางน้อม
กรณีศรีสำรวจ.(ม.ป.ท.), ๒๕๐๗.

บุคคละสอนบุตร พาลีสอนน้อง พิเภกสอนเบญจกาย และกฤษณาสอนน้องคำจันทร์

พระนิพนธ์ กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท

ไนติงเกล - โอลิมปิก, ๒๕๐๖. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ

พระศรีสังฆญาณมุนี(สวน จิตตาสาทิ)).

ธเนศ เวศร์ภาดา. ตำราประพันธ์ศาสตร์ไทย : แนวคิดและความสัมพันธ์กับขนบวรรณคดี

ไทย.วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวรรณคดีไทย คณะอักษร

ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

ธรรมธิเบศร,เจ้าฟ้า.บทเห่เรือ บทเห่เรื่องกาگی บทเห่สังวาส และบทเห่ครวญ.ใน วรรณกรรมสมัย

อยุธยา เล่ม ๓. หน้า ๑๗๙ - ๒๐๔.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๑.

ธรรมธิเบศร,เจ้าฟ้า.กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก.ใน วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม ๓. หน้า ๒๔๐ -

๒๔๘.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๑.

ธรรมปรีชา, พระยา. ไตรภูมิโลกวินิจฉยภคา ฉบับที่ ๒(ไตรภูมิฉบับหลวง) เล่ม ๑.

กรุงเทพมหานคร : กรมศิลปากร, ๒๕๒๐.

ปรมานุชิตชิโนรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระ.กาพย์ขับไม้.ใน ชุมนุมฉันทดุขุภิสั่งเว

เล่ม ๑.กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, ๒๕๐๓.๑๖๖ - ๑๗๒.

.....โคลงต้นเรื่องปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพน.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๓. (พิมพ์ประกาศเกียรติคุณงาน

๒๐๐ ปี สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๓).

.....ฉันทกล่อมช้างพัง.ใน ชุมนุมฉันทดุขุภิสั่ง

สั่งเว เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, ๒๕๐๓.

๑๕๒ - ๑๖๖.

.....มหาชาติ พระนิพนธ์กรมสมเด็จพระ

ปรมานุชิตชิโนรสฯ (เว้นแต่กัณฑ์มหาพน กับกัณฑ์มัทรี). พระนคร :

โรงพิมพ์ไทย, ๒๔๕๖.

.....ลิลิตกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค

และสถลมารค. พิมพ์ประกาศเกียรติคุณ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิต

ชิโนรสฯ - ๑๐ - ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๙. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก, ๒๕๓๙.

.....ลิลิตตะเลงพ่าย. กรุงเทพฯ :

องค์การค้ำของคุรุสภา ศึกษาภัณฑ์พาณิชย์, ๒๕๒๐.

สรรพสิทธิ์คำฉันท์. พิมพ์ครั้งที่ ๓.

พระนคร : หน่วยส่งเสริมทัศนศึกษาวัดพระเชตุพนฯ, ๒๕๑๑.

ประชุมจาริกวัดพระเชตุพน. กรุงเทพฯ : ผ่านฟ้าพิทยฯ, ๒๕๑๐.

ประเสริฐ ณ นคร. โคลงกลบท. ใน **สารนิพนธ์ประเสริฐ ณ นคร**, หน้า ๒๓๖ - ๒๖๐.

กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๑.

ผะอบ โปชะกฤษณะ. **วรรณศิลป์คืออะไร**. ใน **วรรณศิลป์ปริทัศน์**, หน้า ๗๑ - ๗๘.

กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๑๘.

พระครูธรรมวิจิตรโกศล (ชัยวัฒน์ ธมมวฑฺฒโน). ปกตินกคตี่จากเทศน์มหาชาติ. ใน **เอกสารประกอบ**

การสัมมนาทางวิชาการ การเทศน์มหาชาติเพื่อเฉลิมพระเกียรติ : พินิจภาษา

พิจารณาวัฒนธรรม ๒๑ - ๒๒ ตุลาคม ๒๕๓๙. หน้า ๑๗๑ - ๑๘๐. กรุงเทพฯ : ภาควิชา

ภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๓๙.

พระมหานาค วัดท่าทราย. **บุญโณวาทคำฉันท์**. ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม ๓**.

หน้า ๒๙๘ - ๓๐๘. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๑.

พระสมุทรรโคกลงกลต่าง ๆ ๓๓ กระบวน ๔๗ บท **ใส่วัดพระเชตุพน เล่ม ๑**, หอสมุดแห่งชาติ.

สมุดไทยดำ. อักษรไทย. ภาษาไทย. **เส้นรงค์(ดินสอ หวดาล)**. รัชกาลที่ ๓ . เลขที่ ๓๒๑.

๕๑ หน้า.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕**. พิมพ์ครั้งที่ ๕.

อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๘.

ลิไทย, พญา. **ไตรภูมิภดา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา คีศึกษำณท์พำณิขย์,

๒๕๓๕.

วงศำธิราชสนธิ, กรมหลวง. **จินดำนถึ เล่ม ๒**. ใน **วรรณคดีกรุงศรีอยุธยา**. หน้า ๒๒๑ - ๒๖๑.

กรุงเทพฯ : บรรณกิจ, ๒๕๒๖.

วราภรณ์ บำรุงกุล. **ร้อยกรอง**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, ๒๕๓๗.

วันเนาว์ ยูเด็น. **รอยทราย**. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของคุรุสภา, ๒๕๔๐.

ศรีปริษา(เซ่ง), หลวง. **ศิริวิบูลกิตติ**. ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม ๓**. หน้า ๓๕๘ - ๔๖๖.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๑.

ศรีมโหสถ, พระ. **โคลงอักษรสามหมู่**. ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม ๒**. หน้า ๖๔๓ - ๖๕๐.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐.

ศรีสุนทรโวหาร, พระยา. **ภาษาไทยภาค ๒**. พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๐๔.

- ศักดิ์ศรี แย้มนั้ดดา.ความรู้ทางประพันธศาสตร์.ใน **วรรณวิทยา : รวมบทความทางวิชาการ
ภาคภาษาและวรรณคดีไทย – บาลี - สันสกฤตบางเรื่อง**. หน้า ๑๐๓ - ๑๓๕.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๔. (จัดพิมพ์เป็นที่ระลึกในวาระการ
เกษียณอายุราชการ รศ.ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนั้ดดา พ.ศ.๒๕๓๔).
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.โคลงกำสรวลศรีปราชญ์. ใน **วรรณกรรมสมัย
อยุธยาเล่ม ๒**. หน้า ๔๒๙ - ๕๒๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.เฉลิมพระเกียรติพระเจ้าปราสาททอง. ใน
วรรณกรรมสมัยอยุธยาเล่ม ๓. หน้า ๑ - ๔๖. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว, ๒๕๓๑.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.ดุชนั้ดงเวย กล่อมช้างของเก่า ครั้งกรุงเก่า.ใน
วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม ๒. หน้า ๗๓๘ - ๗๔๕. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาด
พร้าว, ๒๕๓๐.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.มหาชาติคำหลวง. ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา
เล่ม ๑**. หน้า ๒๕ - ๓๒๖. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.ราชาพิลาปคำฉันท์. ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา
เล่ม ๒**. หน้า ๗๔๗ - ๗๗๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.ลิลิตยวนพ่าย.ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา
เล่ม ๑**. หน้า ๓๒๗ - ๓๘๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.ลิลิตพระลอ.ใน**วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม ๑**.
หน้า ๓๘๕ - ๔๙๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.สมุทรโฆษคำฉันท์. ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา
เล่ม ๒**. หน้า ๗๙ - ๒๘๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.เสื่อโคคำฉันท์. ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา
เล่ม ๒**. หน้า ๓๑๘ - ๔๑๐. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐.
- ศิลปากร,กรม. กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์.อนิรุทธคำฉันท์. ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา
เล่ม ๒**. หน้า ๕๓๓ - ๖๔๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐.
- สุภาพร มากแจ้จ. **กวีนิพนธ์ไทย ๒**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.
- เสฐียรโกเศศ. **การศึกษาวรรณคดีแห่งวรรณศิลป์**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร :
ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๓๓.

เสาวณิต วิจารณ์. **วิเคราะห์พระนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิต**

ชินนรส. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก, ๒๕๔๐. (พิมพ์ประกาศเกียรติคุณ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชินนรส ๙ - ๑๐ - ๑๑ ธันวาคม ๒๕๔๐).

หอสมุดแห่งชาติ. **ศิลาจารึกสุโขทัย หลักที่ ๑ จารึกพ่อขุนรามคำแหง.** พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๓. (จัดพิมพ์ในโอกาสวันอนุรักษ์มรดกไทย ๒ เมษายน ๒๕๓๓).

โหราธิบดี, พระ. **จินดามณี.** ใน **วรรณกรรมสมัยอยุธยา เล่ม ๒.** หน้า ๔๓๓ - ๔๙๘. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๓๐.

อุทัย สันตุสาร. **สารานุกรมไทย เล่ม ๑.** กรุงเทพฯ : อักษรศิลป์และศาสตร์, ๒๕๑๘.

เอมอร ชิตตะโสภณ. **พระนิพนธ์ประเภทฉันท์ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระ**

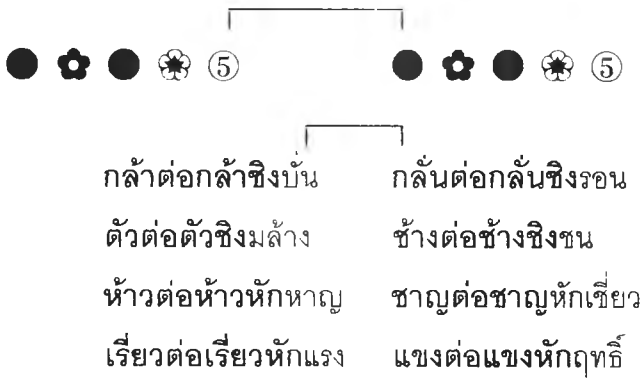
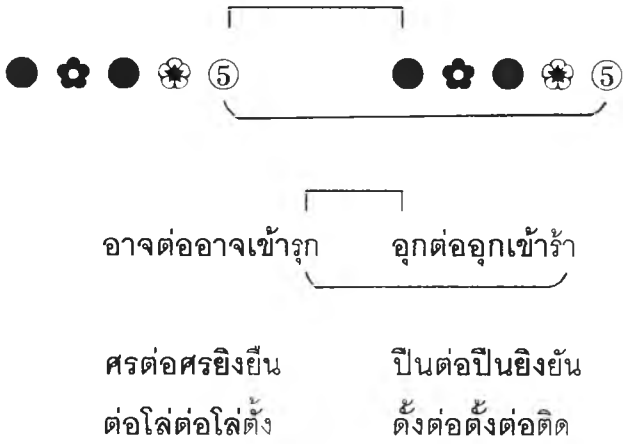
ปรมานุชิตชินนรส. **วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย**

บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒.

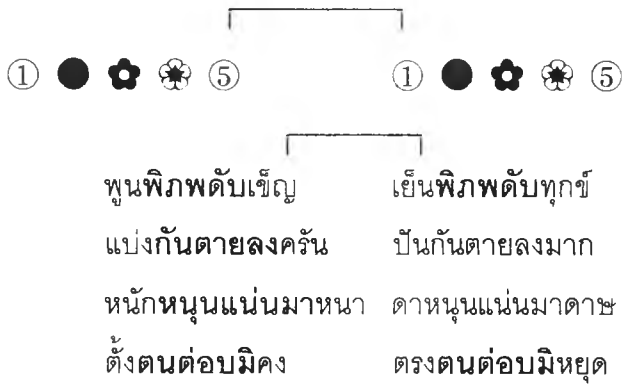
ภาคผนวก

แผนผังกลบทร้อยคำในลิลิตตะเลงพ่าย

แบบที่ ๑

แบบที่ ๒

ไหวอุระท่านสั้น หัวนอุระท่านร้าว

คลาทางบ้านสระแก้ว(แลนา) แคล้วทางบ้านสระเหล่า(แลนา)

แฉ่วภพให้เป็นเพื่อน เกลื้อนภพให้เป็นพง

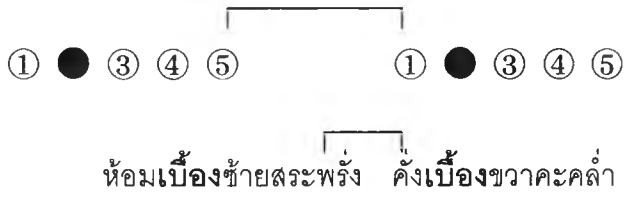
หาญหักศึกบมีย่อ	ต่อสู้ศึกบมียอน
ตรงสู้ศึกบมีย่อ	ต่อสู้ศึกบมีย่น
แยกกันออกโรมรัน	ปันกันออกโรมรณ
ทนสู้ศึกบมิลด	อดสู้ศึกบมิลาด
ผลาญกันลงเต็มหล้า	ผร่ากันลงเต็มแหล่ง
ตั้งตนต่อบมิดง	ตรงตนต่อบมิดู่

แบบที่ ๓

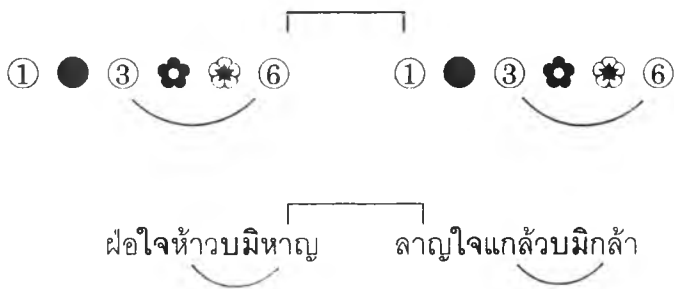

แสนพลเงี้ยวคลาคล้ำ ล้าพลเงินคังคาม

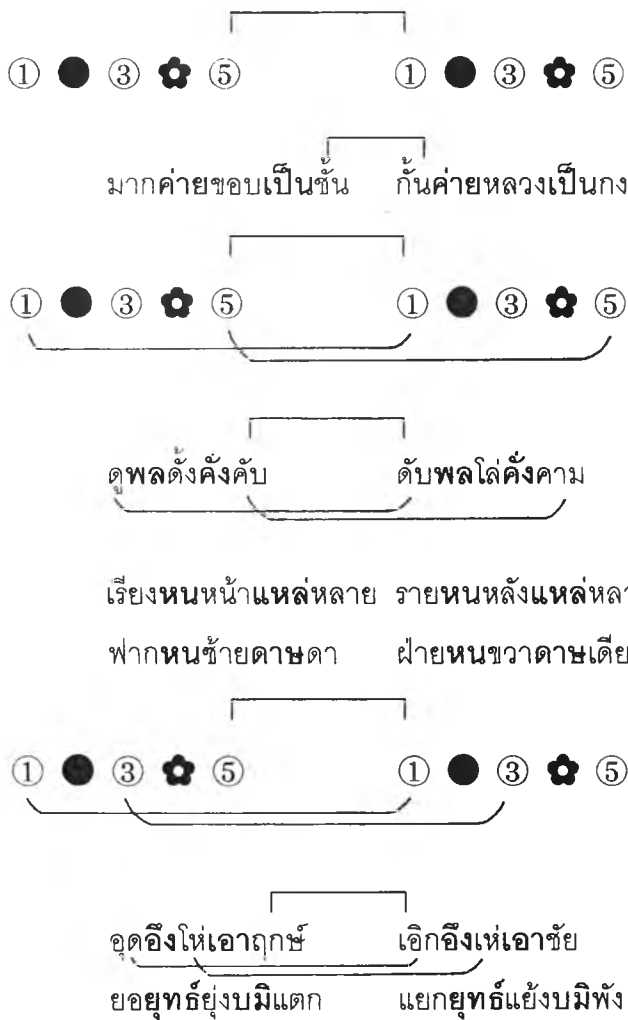
หลามทวยทวนทองปลั่ง หลั่งทวยธวัชปัดปลิว

แบบที่ ๔

แบบที่ ๕

สาดปืนไฟยะแย้ง แผลงปืนพิชยะยุ่ง

พุ่งหอกใหญ่คะคว้าง ขว้างหอกตัดคะไขว่

มรณด้วยดาบเหลือหลาย (แลนา) ตายด้วยหอกเหลือหลาก(แลนา)

แบบที่ ๖

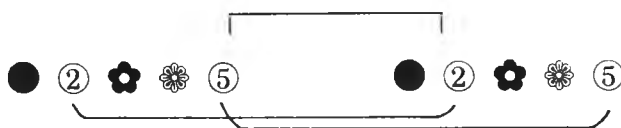

มาช่วยรณเวียงรุ่ม ชุมกันโรมเวียงคัง

ลั่นฆ้องชัยสามหึ่ง จิ้งเป่าสังข์สามหน

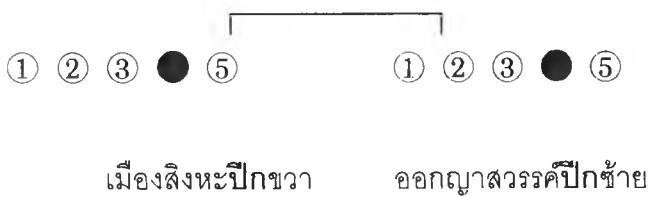
แบบที่ ๗

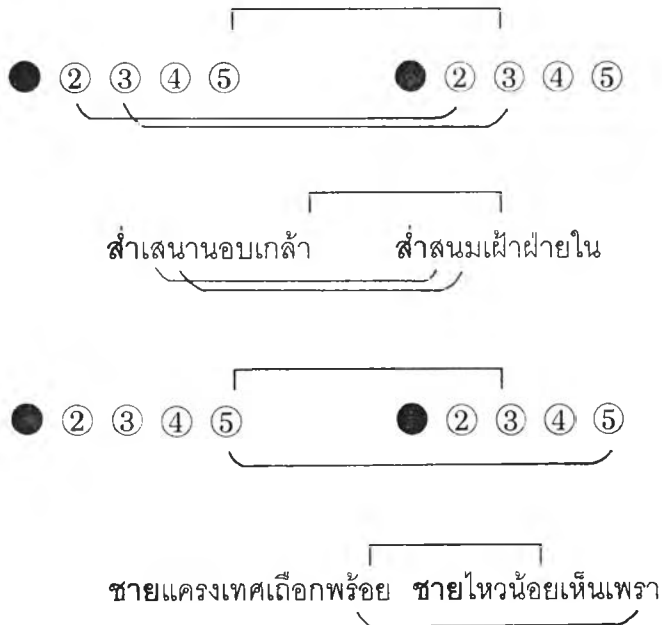
สำเร็จราชสถาน สำราญราชสถิต

พิพิธโภคสมบัติ	พิพัฒน์โภคสมบุรณ์
บคำอาดม้อกรงค์	บคงอาดม้อกฤทธิ์
คะคึกเข้าต่อแกลัว	คะแคลัวเข้าต่อกล้า
จักเช่นเข็ญให้หมอด	จักขอดเข็ญให้ม้วย

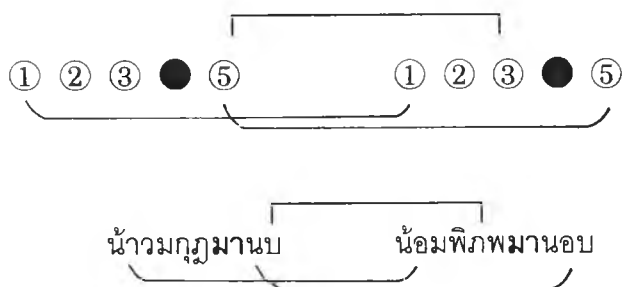
แบบที่ ๘

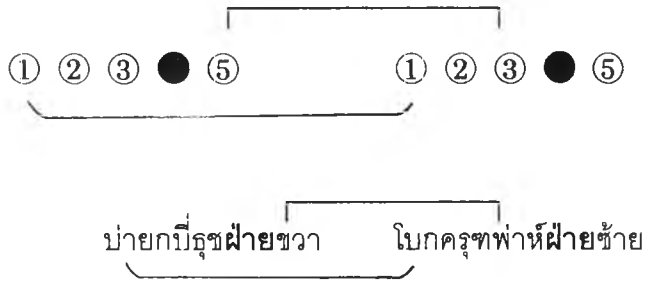

แบบที่ ๙

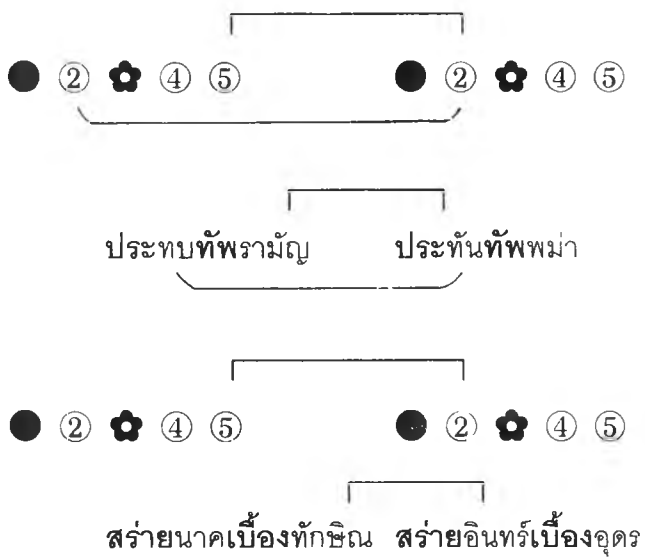

แบบที่ ๑๐

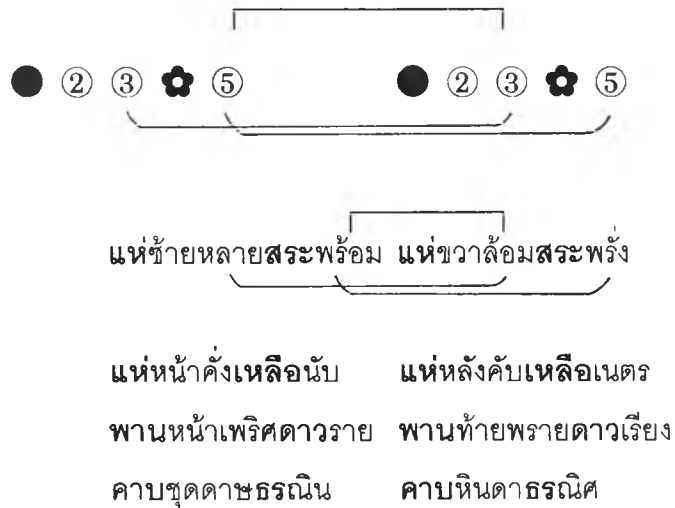

แบบที่ ๑๑

แบบที่ ๑๒

ผลدابคู่สามารถ พลหอกซ์ัดสามารถ

พลเสนทองเป็นหลัง	พลกันหย่นเป็นเหล่า
พลเสน่าเหลือหลาย	พลกริชกรายเหลือหลากหลาย
พลต้องสู้เข้มแข็ง	พลยาวแดงเข้มเขียว
ทวยเสนคว่างครวัด	ทวยตาวกวัดครวี
ทวยหน้าหลังต้อนฝ้าย	ทวยขวาซ้ายต้อนพล
พลหนูเนื่องนันต์	พลกุกัณฑ์เนื่องนับ
บเหลี่ยมหลังมาร้า	บกลับหน้ามาราญ

พิธพลธงมากมवल พิธพลทวนมากหมู่

ต่างประชิดฟอนพัน	ต่างประชันฟอนพาด
ล้วนสามารถมือทัด	ล้วนสามารถมือทาน
ต่างท่าวทบระนับ	ต่างท่าวทบระนาด
บอยู่ทานมือรบ(แลนา)	บอยู่ทบมือรอน(แลนา)

พลกุมศรเนื่องนันต์ พลกุกุกัณฑ์เนื่องนอง

ส่าพลลาวมากมवल	ส่าพลยวนมากหมู่

ขับปีกซ้ายเข้าดา	ขับปีกขวาเข้าแตก
ต่างต่อกรฮักฮือ	ต่างต่อม้อฮักฮัก
ดูพลโล่สระพรั้ง	ดูพลตั้งสระพราศ
ดาษพลดาบเพียบเพญ	ดาษพลเขนเพียบภู
โล่มลั้งลาวดาษดวน	โล่มลั้งยวนดาษตื่น
สำพลศรเรียงวัน	สำพลกู่ทัศน์เรียงเรียบ

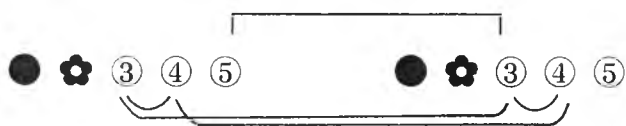

คงแต่น้ำกับฟ้า	คงแต่น้ำกับดิน
พลคาบศิลาัยวยุทธ์	พลคาบชุดัยวศึก
ขับทวยกล้าเข้าแหง	ขับทวยแขงเข้าพัน

สร่ายละเปียงเป็นขวา	สร่ายพรหมาเป็นซ้าย
พานท้ายรายดาวมาศ	พานหน้าดาษดาวทอง

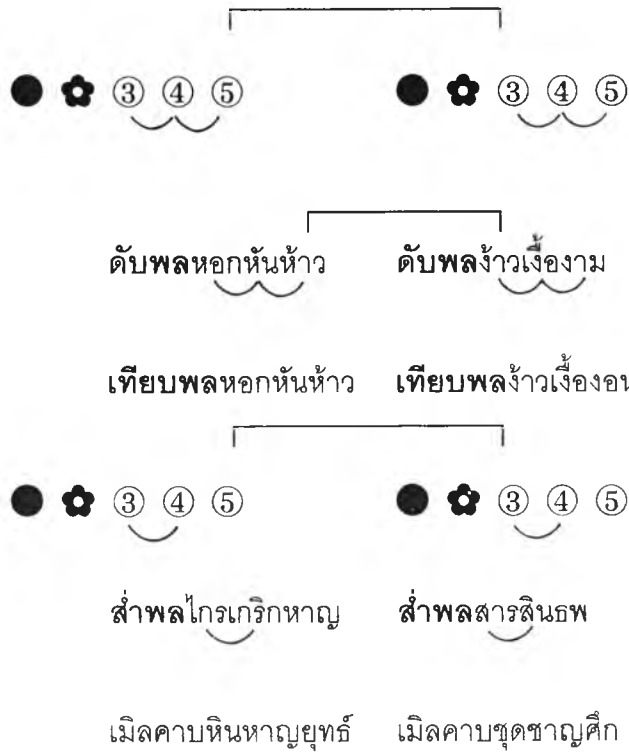
แบบที่ ๑๓

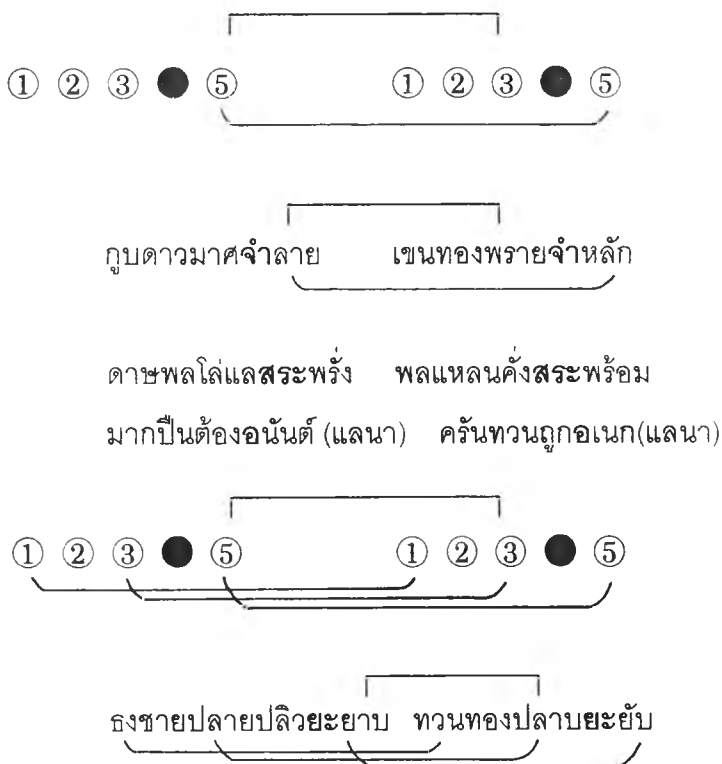
อลงกตกาญจนารณ์	อลงกรณ์เกรนทรศักดิ์
----------------	---------------------

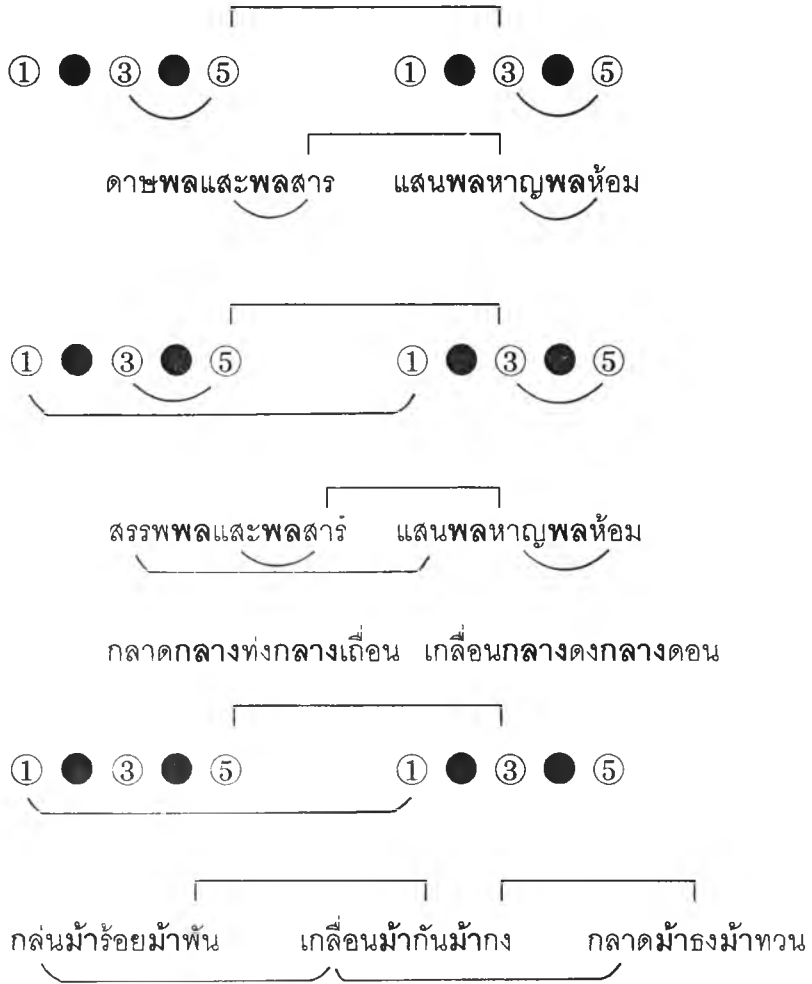
อลงกตหัตถารณ์	อลงกรณ์ราชูปโภค
---------------	-----------------

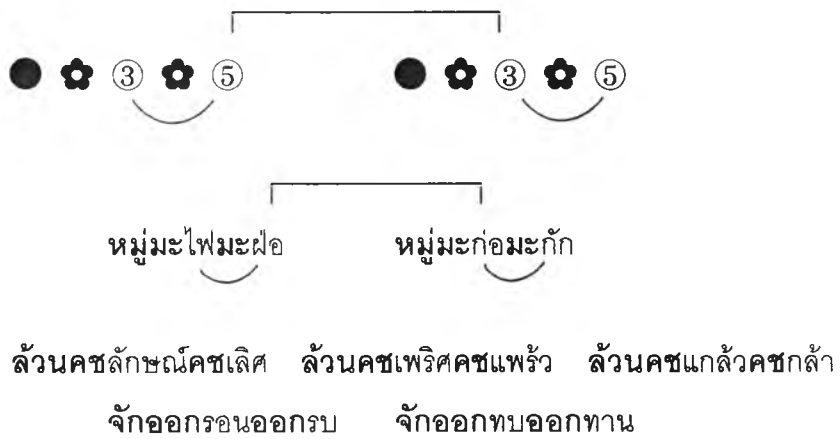
แบบที่ ๑๔

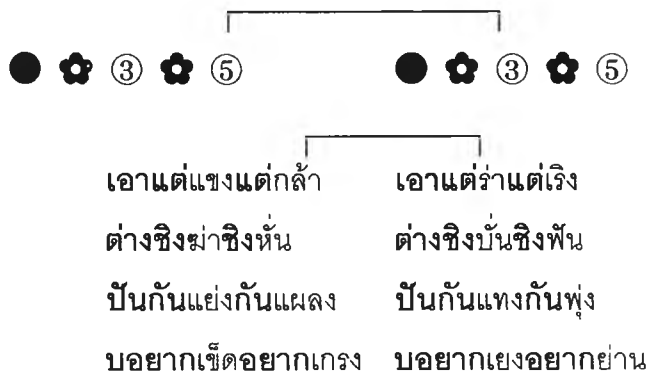

แบบที่ ๑๕

แบบที่ ๑๖

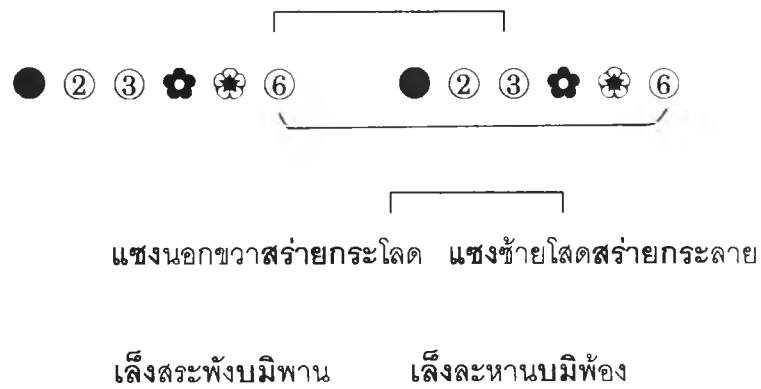
แบบที่ ๑๗

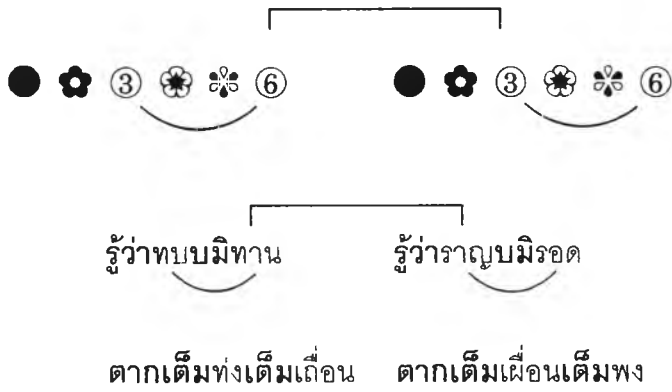
แบบที่ ๑๘

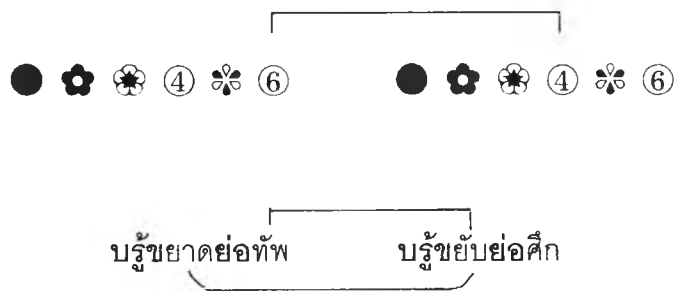
แบบที่ ๒๐

แบบที่ ๒๑

แบบที่ ๒๒

แบบที่ ๒๓

ประวัติผู้เขียน

นางสาววรางคณา ศรีกำเนิด เกิดวันที่ ๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่จังหวัดสมุทรสงคราม สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (เกียรตินิยมอันดับ ๒) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๓๙ เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา ๒๕๔๐ ปัจจุบันรับราชการ ตำแหน่งอาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์